

ka ez jardutea, ordainketa ez egitea eta, lasaiago egoteko, dena ondo dagoela egiaztatze-ko enpresari deitzea.

Ez izan zalantzarik konfiantzazko norbaiti galdetzeko (laguna, seme-alabak, biloba...). Zibersegurtasunean maiz errepikatzen den esaldi bat dago; bi erabiltzaile mota daude: eraso bat jasan dutenak eta eraso bat jasan dutela ez dakitenak. «Denoi gerta dakiguke (eta gertatzen zaigu). Adineko askok lotsa sentitzen dute eta dagoeneko erabat gaituta ez daudelako gertatzen zaiela pentsatzen dute. Hori akatsa da», dio Jovek. Laguntza jasotzeko beti gertuko norbaitekin kontsultatu behar da.

Ez utzi fede onak gida zaitzan. Iruzurgile askok WhatsApp eta antzeko plataformak erabiltzen dituzte delituak egiteko. Eta ia guztiak erabiltzailearen fede onaz baliatzen saiatzen dira. Esaterako, txio baten bidez, Espainiako Polizia Nazionalaren kontuak duela hilabete batzuk ohartarazi zuen iruzur batean gaizkileak emakumeekin harremanetan jartzen zirela beren seme-alabak zirela esanez eta arazo larri bat konpontzeko dirua premiaz sartzeko eskatuz. Kasu horietan prozedura seguruena da idazten duen pertsonari telefonoz deitzea, laguntza eskatzen ari dena senide hori dela ziurtatzeko.

Nortasun lapurreta saihesteko daturik ez ematea. Ziberdelitugileei lana ez errazteko urrezko araua konfiantza zorrotzekoa ez den inori datu pertsonalik ez ematea da. «Zure NANA fotokopiatzen ez uztea, horretarako arrazoi oso justifikaturik ez badago, eta zure NANA edo

beste dokumentu batzuk Internetera inoiz ez igotzea, erabat seguruak ez badira, zure kredentzialak edo ordezteak lapurtzea saihesteko oinarritzko segurtasun gomendioak dira».

Saioa itxi. Edozein kontutatik irtetean beti itxi behar da saioa. Are gehiago, saioa ohikoa ez den ordenagailu batean edo sare publiko batean hasi bada; kasu horretan, zibersegurtasuneko kontseilu hori funtsezkoa da. Izan ere, adituek gomendatzen dute ahal den neurrian ez sartzeari kon- tuetan sare publikoetatik.

Oinarritzko prestakuntza. Adineko batzuek, aholku horiek jarraitzeko, mundu digitalean hainbesteko esperientzia ez izatea da ziberdelinkuentziaren abantailetako bat: horrek aukera asko ematen dizkie lineako delitugileei. Horregatik, funtsezkoa da adinekoek ere oinarritzko prestakuntza izatea, adibidez, pasahitzen administrazioaileek nola funtzionatzen duten azalduta. Hori lortzeko, beharrezkoa da haien gaitasunetan konfiantza izatea.

«Askotan gertatzen da, gizarte arloan, adinekoak ez direla gai, ez dituztela trebetasunak sareetan mugitzeko, Internet erabiltzeko... Ideia horiek ez dira erabat errealak. Kontua ez da ez dutela gaitasunik edo ez direla gai baliabide horiek aprobetxatzen jakiteko, baizik eta, askotan, irakasten duenaren pazientzia eskasak edo gure zurruntasunak –guk egingo genukeen bezala ikas dezaten nahi dugulako–, azkenean, beraiek ezgai sentiarazten dituztela», nabarmendu dute adituek. Denbora, konstantzia eta irakasteko jar- rerra egokia behar dira, beraz.

Tradizioa ala madarikazioa

Koldo ALZOLA

Asteazkenean bukatutzat eman genituen Gasteizko festak. Zeledonon igoerak amaiera eman zion astebeteko jaialdiari, Gorka Ortiz de Urbinak Zalduondoko nekazaria gorpuztu duen azkenari, hain zuzen ere. Ez naiz ni bereziki tradiziozalea, baina aitortu behar dut erromantiko samarra iruditut zaidala beti beste herri batzuetan santuak edota balentria militarren protagonistak omentzen dituzten bitartean gure jaiaren pertsonaia gorena baserritar zurrutero bat izatea. Holakoxea baita gure tradizioa. Duela berrogeita hamar urte inguruko –ez gehiago– lagun kuadrilla baten burutazioa –arrote xelebre hura irudikatzen zuen panpina kanpandorretik behera botatzea, alegia– egun tradizio bihurtu du herriak, aho batez eta errepikatuaren errepikatuaz. Oker dabilta tradizioak «betidanik horrelakoa izan delako» tradizio direla dioten horiek, ezer ez baita betidanikoa. Usadioak noizbait sortu eta, garai berrietara egokitu ezean, desagertu egiten dira eta.

Aurten, gainera, jakin dugu Ortiz de Urbinaren aroaren atzetik, pertsonaiaren hezur-haragizko bertsioa aukeratzeko irizpideak aldatuko dituztela eta orain arteko baldintzetako bat, gizonezkoa izatea, bertan behera geratuko dela. Beste era batera esanda, hurrengo Zeledon Zeledonia izan liteke, brusen kuadrillek hala adostuko balute. Lasaitu nau egiaztatzeak iragarpenak ez duela polemika berezirik piztu hirian eta, oro har, normaltasunez hartu dela.

Esango nuke bere tradizioak berdintasunezko irizpideen arabera naturaltasunez eguneratzeko eta bilakatzeko gai den herria eredugarria dela jaietatik herritarren erdia baztertzen duten edota parada militarrek zer ospatu hoberik ez dutenen aurrean. Gutxiago falta da. Jaitsi dadila berri Zeledonia, edo batek daki, akaso Zelequeer, eta has dadila festa! •